

A mozgásszervi betegségek színes világa

Dr. Poór Gyula

Országos Reumatológiai és Fizioterápiás Intézet
Semmelweis Egyetem Reumatológiai és Fizioterápiás Tanszéki Csoport
Magyar Tudományos Akadémia Orvosi Tudományok Osztálya

*Szenior Akadémia, Semmelweis Egyetem
2019. november 11.*

William Hoare: Dr. William Oliver és Mr. Eremiah Peirce, physician and surgeon, examining patients afflicted with paralysis, rheumatism and leprosy (Bath, 1742)

Pierre Auguste Renoir (1841-1919)

William Hogarth : *Marriage à-la-mode* (1743)

Jan van Eyck: A van der Paele-i kanonok (1436, Bruges)

A szisztémás sclerosisban szenvedő Paul Klee (1939)

A mozgásszervi betegségek színes világa

- ❖ A mozgásszervi betegségek népegészségügyi jelentősége
- ❖ Definíció, anatómiai háttér, felosztás
- ❖ Porckopásos mozgásszervi betegségek
- ❖ Gyulladásos mozgásszervi betegségek
- ❖ Anyagcsere-háttérű mozgásszervi betegségek

A mozgásszervi betegségek gyakorisága Európában

- Több mint 100 millió beteg (a populáció egynegyede) szenved valamilyen (200 féle) reumatikus betegségben
- Csak csonttritkulással mintegy 30 millió beteg (23 millió nő és 7 millió férfi) él
- A csonttörések száma hozzávetőleg 4 millió évente (percenként 7 törés)
- Mozgásszervi kórképek gyakoriságának éves növekedése 3-5 %

A mozgásszervi betegségek gyakorisága Magyarországon

- Tartós derékfájdalom miatt minden második ember fordul orvoshoz életében
- Porckopásos betegségek száma: 1,5-2 millió
- Csontritkulás: 900 ezer fő (600 ezer nő és 300 ezer férfi)
- Csontritkulás-háttérű törések évenkénti gyakorisága 80-90 ezer (ebből 15 ezer combnyaktáji)
- Különböző ízületi gyulladások száma: 150 ezer

A mozgásszervi betegségek okozta munkából való kiesés

- Rövid távú keresőképtelenség: 28-30 % mozgásszervi beteg, 350 ezer mozgásszervi-táppénzes eset évente (80% derékfájás)
- Rokkantság: Az esetek több mint fele mozgásszervi háttérű, a 400 ezer aktív korú rokkant nyugdíjasból 200 ezer mozgásszervi beteg

A mozgásszervi betegségek becsült költségei (direkt+indirekt)

- Csonttörések becsült összköltsége Európában 40 milliárd Euro/év
- Mozgásszervi betegségek Magyarországon: minimum 400-500 milliárd Ft/év (gyógykezelés, táppénz, rokkantság)

A mozgásszervi betegségekkel kapcsolatos halálozás

- A combnyaktáji törések utáni egy éven belüli halálozás több mint 20% (EU: 45 ezer, Mo: legalább 2000 fő/év)
- Magasabb halálozás autoimmun betegségekben (lupus, scleroderma, stb.) és antireumatikus gyógyszerek mellékhatásaként (Mo: évente több ezer beteg)
- Sokízületi gyulladásban (rheumatoid arthritis) az élettartam tíz évvel rövidebb, mint az átlagnépességben (hasonló a három koszorúsér elzáródásban szenvedő betegekéhez)

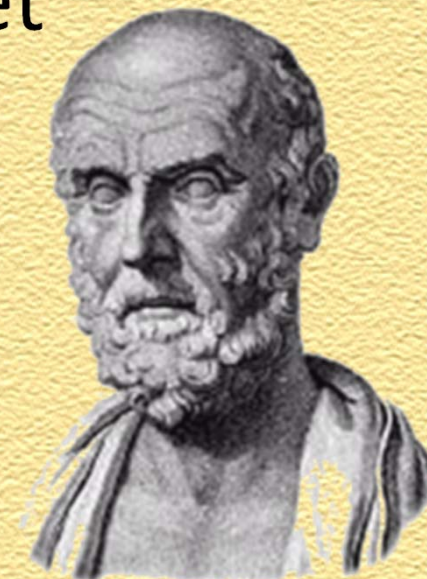
A mozgásszervi betegségek színes világa

- ❖ A mozgásszervi betegségek népegészségügyi jelentősége
- ❖ Definíció, anatómiai háttér, felosztás
- ❖ Porckopásos mozgásszervi betegségek
- ❖ Gyulladásos mozgásszervi betegségek
- ❖ Anyagcsere-háttérű mozgásszervi betegségek

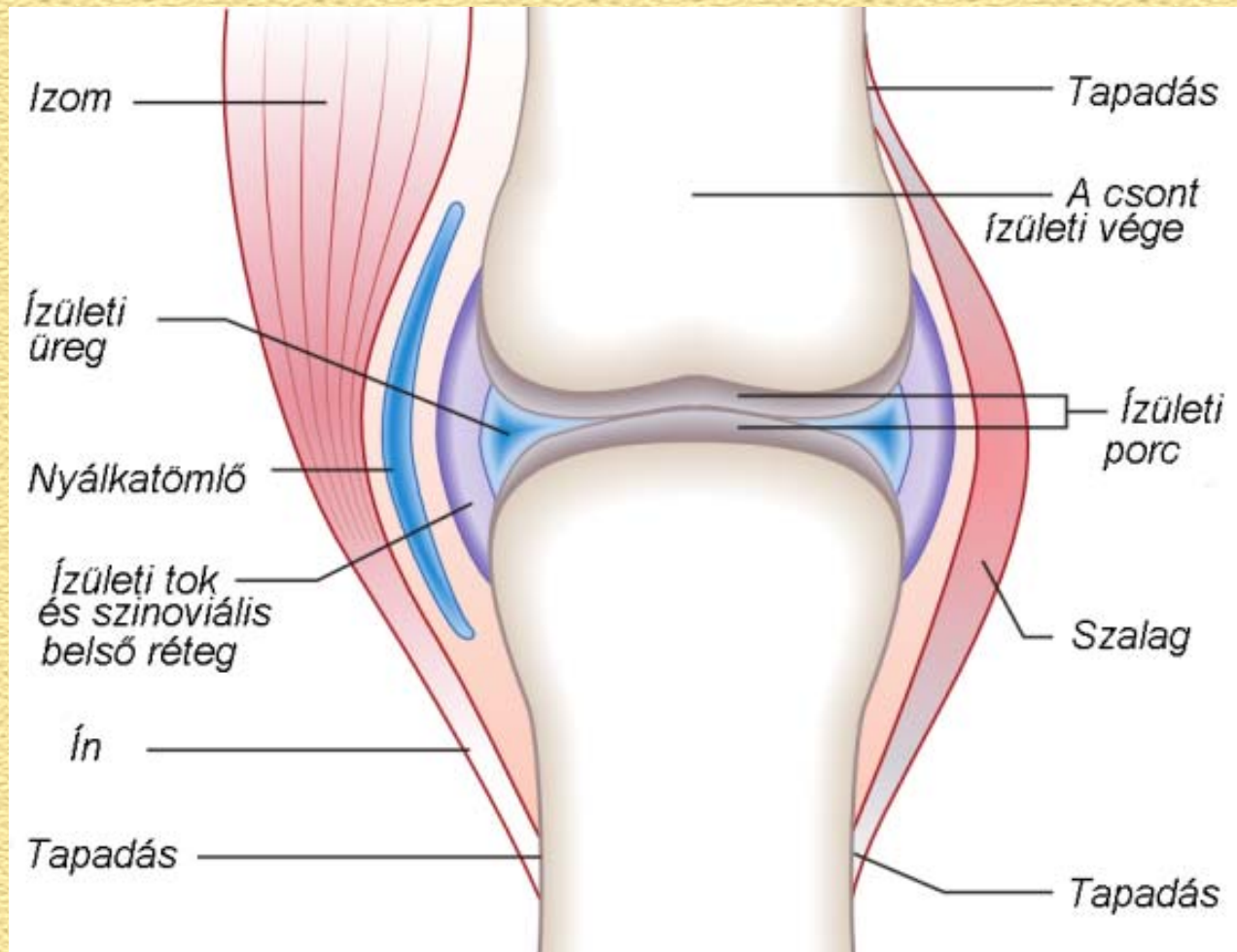
A mozgásszervi betegségek definíciója

- **Reumatológiai kórképek:** A mozgásszervek fájdalommal és/vagy funkciózavarral járó, nem traumás eredetű megbetegedései

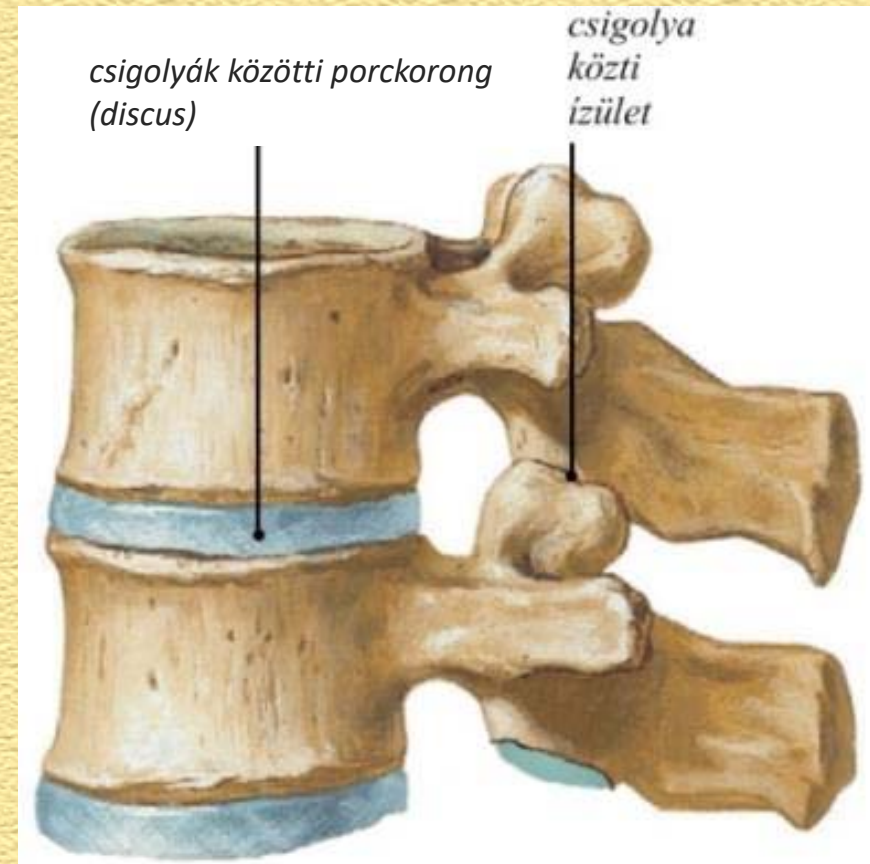
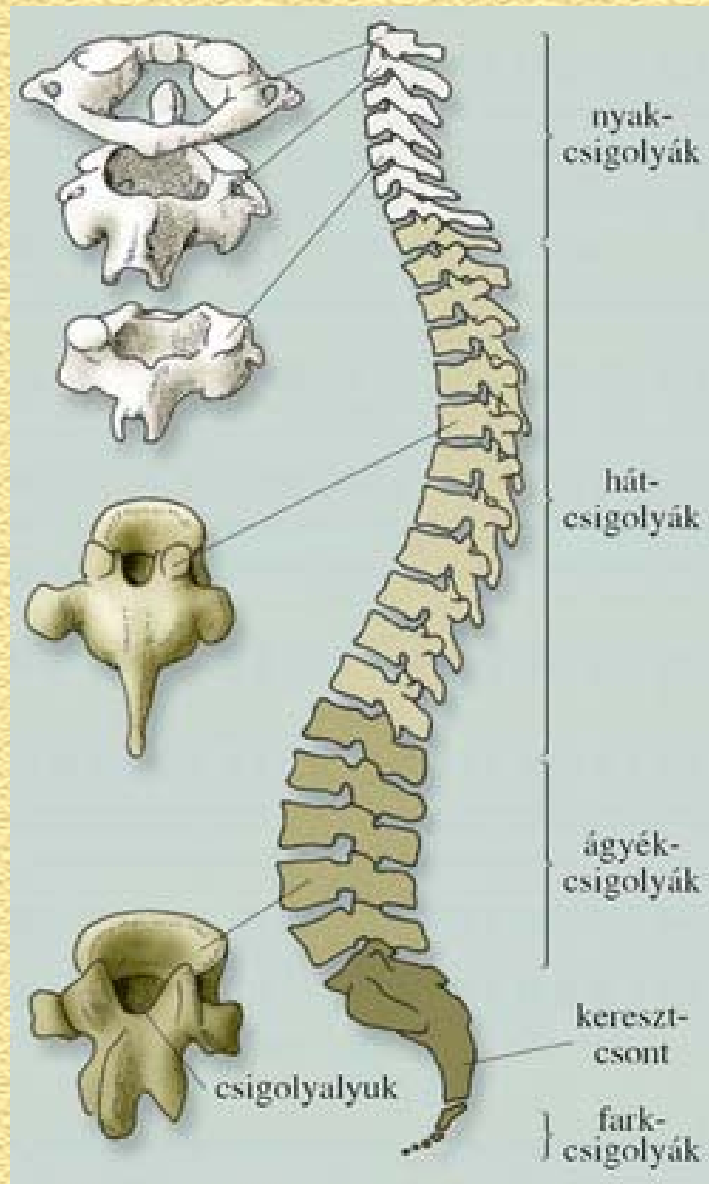
Reuma: Hippokratész szerint a testnedvekben keringő nyálkának (phlegma) a szervezet egyes helyein jelentkező túltengése

A mozgásszervi betegségek anatómiai háttére: végtagízületek

A mozgásszervi betegségek anatómiai háttére: gerinc

A mozgásszervi betegségek felosztása/osztályozása

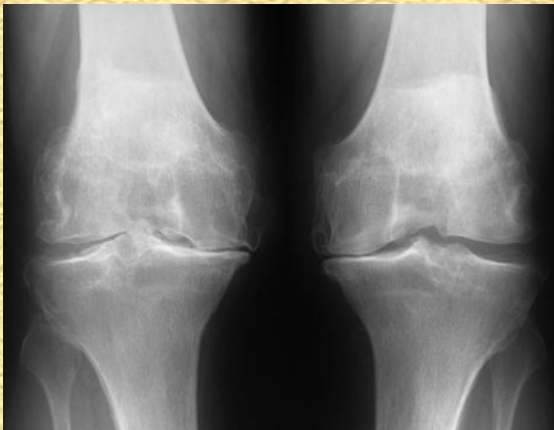
- **Porckopásos/degeneratív betegségek**
 - Ízületi porckopás – arthrosis
 - Gerincen – discopathia, spondylosis, spondylarthrosis
- **Gyulladásos ízületi betegségek**
 - Sokízületi gyulladás (rheumatoid arthritis, PCP)
 - Psoriasishez társuló arthritis
 - Gerincen zajló gyulladás: Bechterew-kór (spondylitis ankylopoetica)
 - Poliszisztémás autoimmun betegségek (lupus, scleroderma, etc.)
- **Anyagcsere-háttérű mozgásszervi betegségek**
 - Csontrendszerben: csonttritkulás (osteoporosis)
 - Ízületeken: köszvény
- **Lágyrész reumatizmus (lokális)**
 - Inak, inahüvelyek, szalagok, izmok, stb. mechanikus túlterhelése, sérülése

A mozgásszervi betegségek színes világa

- ❖ A mozgásszervi betegségek népegészségügyi jelentősége
- ❖ Definíció, anatómiai háttér, felosztás
- ❖ Porckopásos mozgásszervi betegségek
- ❖ Gyulladásos mozgásszervi betegségek
- ❖ Anyagcsere-háttérű mozgásszervi betegségek

Porckopásos (degeneratív) betegségek

- **Végkifejlet/diagnózis:** porcpusztulás és klinikai következményei
 - Képalkotó vizsgálatok (röntgen, MRI)

– Klinikum

- Indítási, terhelési végtagízületi és gerincfájdalom (lumbágó, isiász)
- Kifejezett mozgáskorlátozottság, járásnehezítettség

Térdarthrosis és lumbágó tipikus klinikai megjelenése

Deformitással járó előrehaladott, kétoldali térdízületi arthrosis klinikai és radiológiai képe

Kényszertartás akut lumbágó esetén

Porckopásos (degeneratív) betegségek

- **Megelőzés/terápia**

- Egészséges életmód (rendszeres, nem túlterhelő testmozgás, helyes táplálkozás, optimális testsúly!)
- Akut esetben: nyugalomba helyezés, hideg borogatás, nem szteroid gyulladásgátlók (tabl. és kenőcs), lokális szteroid injekciók
- Gyógytorna (izomerő, izomkoordináció, helyes mozgás-betanítás)
- Egyéb fizioterápia (csak bizonyítékokon alapuló módszerek!)
- Akupunktúra és egyéb igazolt alternatív gyógymódok (NEM: homeopátia, GUNA bioterápia, zsírleszívás utáni őssejt-terápia, vérplazma/PRP!)
- Porcvédő/támogató gyógyszerek, hialuronsav injekció
- Ortopédiai műtétek (statikai deformitások megszüntetése, meniscus és szalagsérülések, protézisek beültetése)

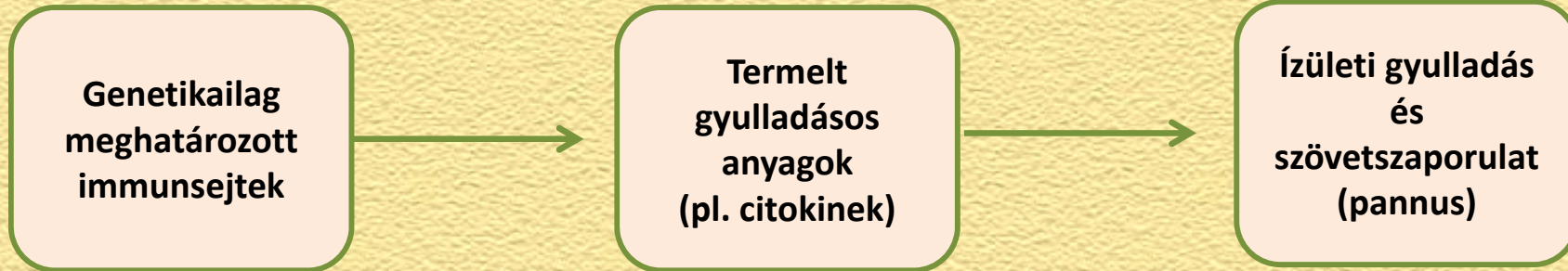
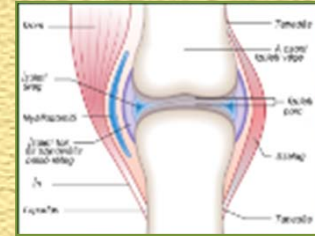

A mozgásszervi betegségek színes világa

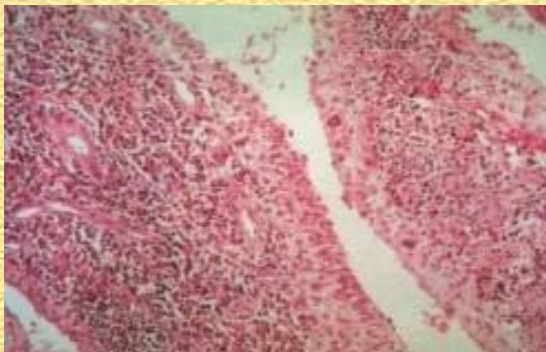
- ❖ A mozgásszervi betegségek népegészségügyi jelentősége
- ❖ Definíció, anatómiai háttér, felosztás
- ❖ Porckopásos mozgásszervi betegségek
- ❖ Gyulladásos mozgásszervi betegségek
- ❖ Anyagcsere-háttérű mozgásszervi betegségek

Sokízületi gyulladás (rheumatoid arthritis, PCP)

- **Helyszín:** ízületi belhártya
- **Szereplők:**

- **Végkifejlet:** ízületi porc- és csontszövet pusztulása, egyéb gyulladásos elváltozások

Ízületi-, szem- és koszorúsér-elváltozások súlyos sokízületi gyulladásban

Sokízületi gyulladás (rheumatoid arthritis, PCP)

- **Diagnózis:**

- Klinikum

(fájdalmas sokízületi gyulladás, döntően fiatal és középkorú nőkben, de gyermekekben is)

- Labor (gyulladásos eltérések, speciális immunológiai elváltozások)
- Képalkotó vizsgálatok

Gyermekkori sokízületi gyulladás

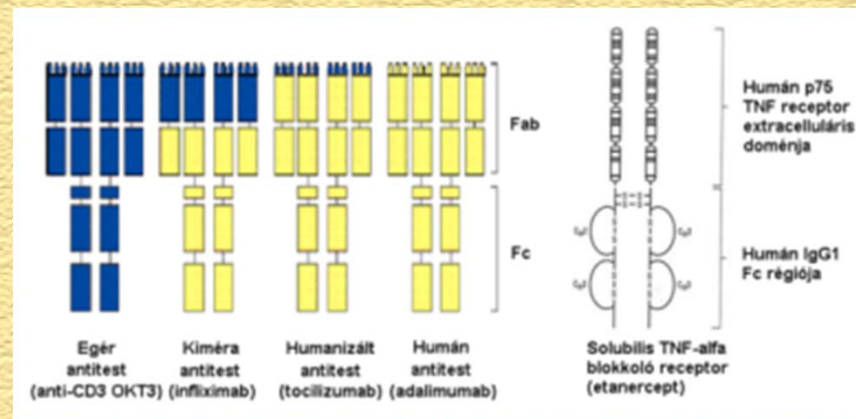
Sokízületi gyulladás (rheumatoid arthritis, PCP)

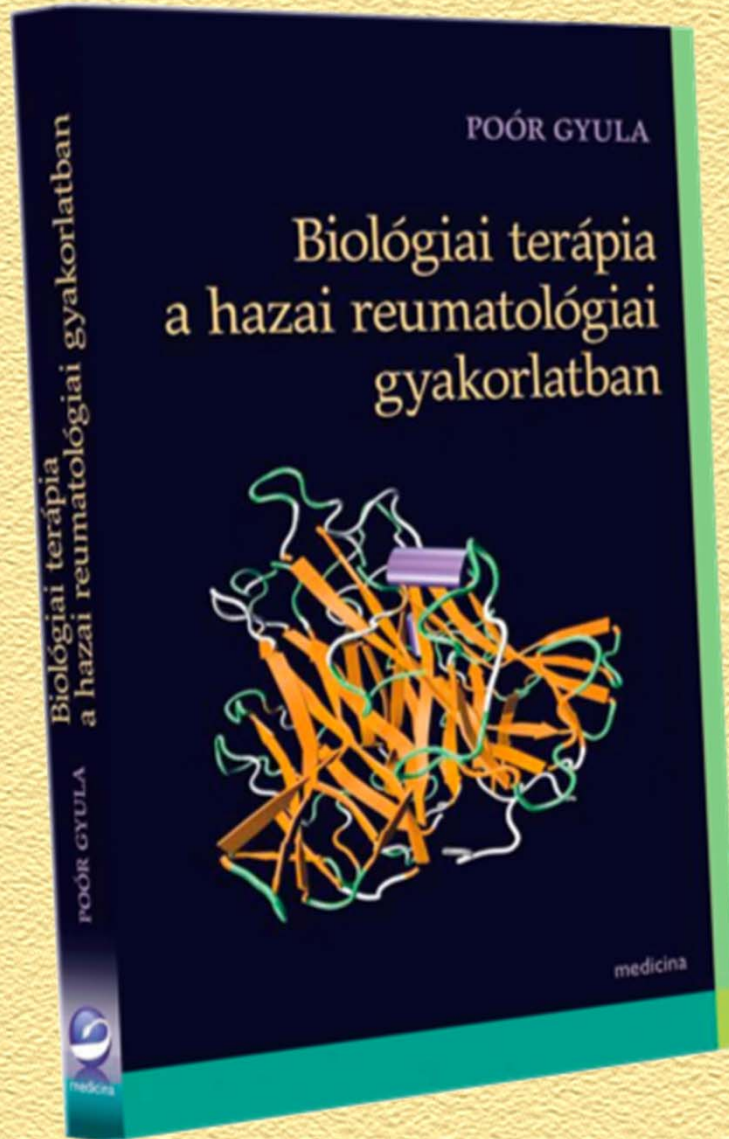
- **Megelőzés/terápia**

- Egészséges életmód (dohányzás! táplálkozás?)
- Gyógytorna – ergoterápia
- Egyéb fizioterápiás kezelések
- Szteroid és nem szteroid gyulladásgátlók
- Betegségmódosító gyógyszerek
 - Kémiai szerek (methotrexat, leflunomid, stb.)
 - Biológiai terápia

Biológiai terápia

Élő szervezetek által termelt, biotechnológiai úton előállított fehérjemolekulák, melyek a szervezet működésébe a gyulladást előidéző sejtermékek (pl. citokinek) vagy aktivált sejtek (pl. T- és B-limfociták) immunológiai gátlása révén avatkoznak be

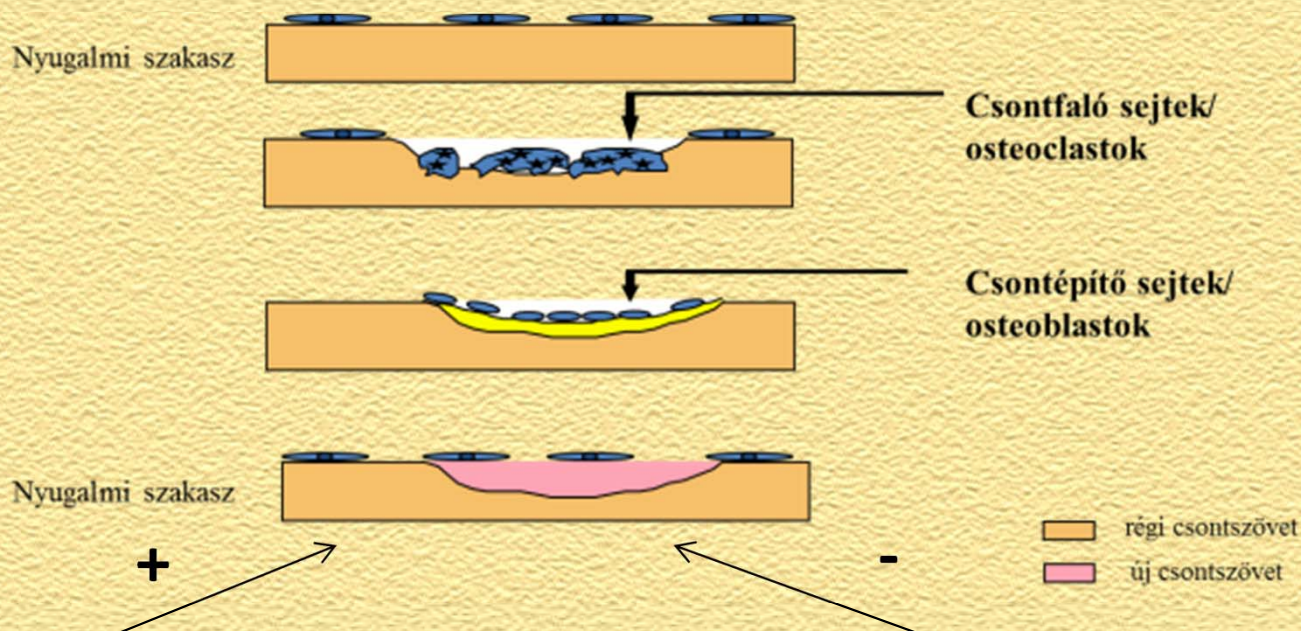
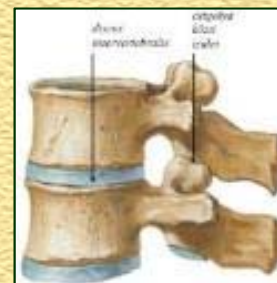
**Eredményesség:
Az esetek 65-70%-ában
a betegség
előrehaladása
megállítható**

A mozgásszervi betegségek színes világa

- ❖ A mozgásszervi betegségek népegészségügyi jelentősége
- ❖ Definíció, anatómiai háttér, felosztás
- ❖ Porckopásos mozgásszervi betegségek
- ❖ Gyulladásos mozgásszervi betegségek
- ❖ Anyagcsere-háttérű mozgásszervi betegségek

Csontritkulás (osteoporosis)

- **Helyszín:** csontszövet
- **Szereplők:**

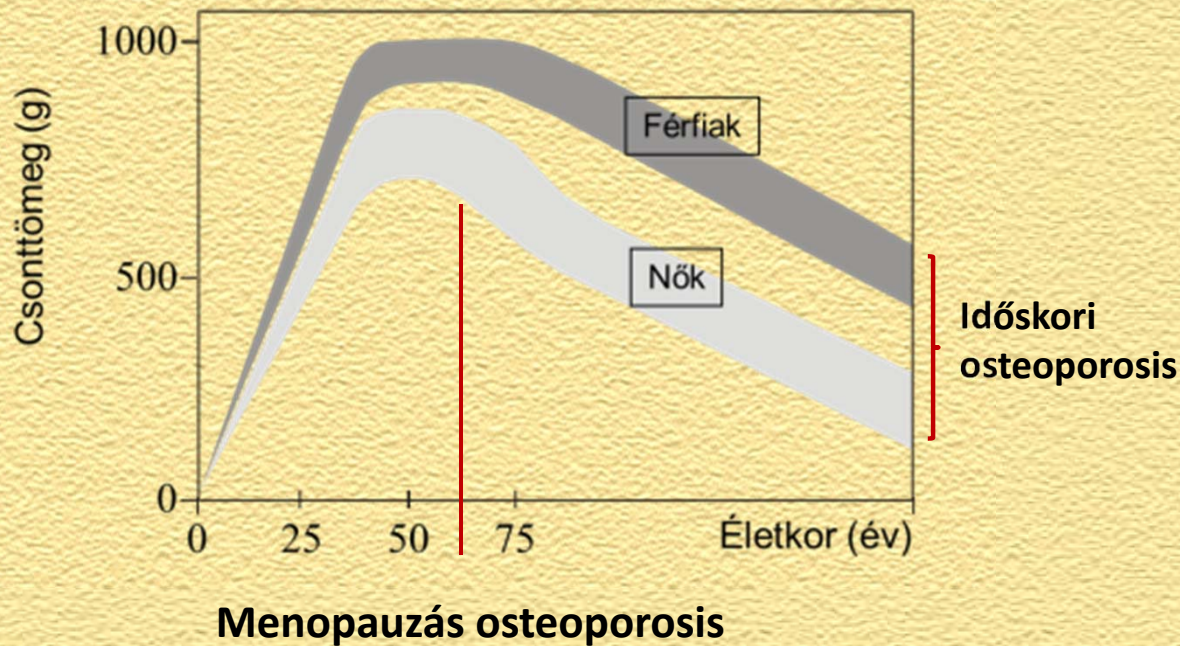

Genetikailag meghatározott fiatalkori csúcs-
csonttömeg,
Fizikai aktivitás,
Női/férfi nemi hormonok,
Kalcium D-, K-vitamin, nyomelemek, stb.

Egyéb hormonhatások (pajzsmirigy-,
mellékvesekéreg túlműködés, I. diabetes mellitus),
Krónikus gyomor-, bél, máj, tüdő, vesebetegségek,
Gyulladásos és daganatos kórképek,
Tartós gyógyszeresedés (pl. kortikoszteroidok).

Csontritkulás (osteoporosis)

- **Végkifejlet:**

Csontritkulás (osteoporosis)

- **Végkifejlet:** a csontok fokozott törékenysége, törések

csigolya összeroppanás

típusos alkartörés

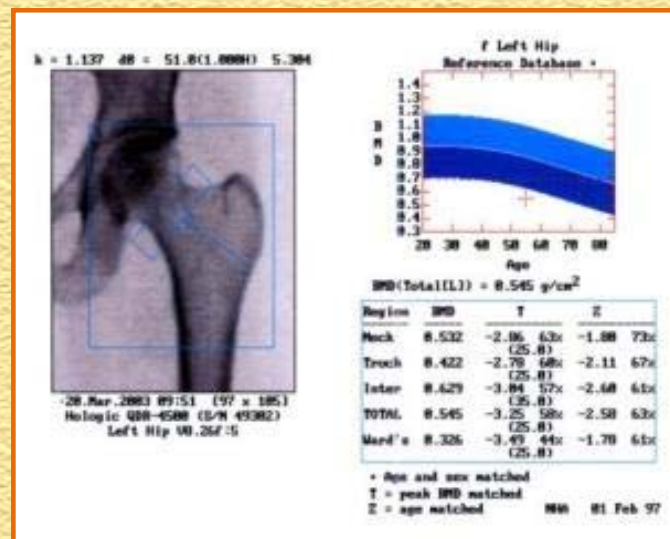

combnyaktáji törés

Csontritkulás (osteoporosis)

- **Diagnózis**

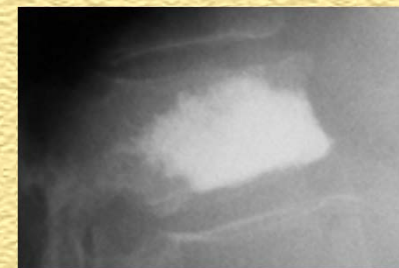
- Klinikum (tünetmentes-néma járvány, csak a törés fáj!)
- Röntgen (törések kimutatására)
- Csontsűrűség mérés (DEXA- csigolya, combnyak, alkar)
- Labor (csontanyagcsere vizsgálatok)

Csontritkulás (osteoporosis)

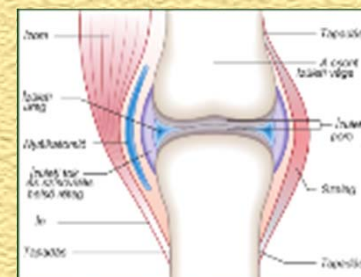
- **Megelőzés/terápia**

- Egészséges életmód (fizikai aktivitás-sarokra terhelés, táplálkozás, dohányzás, alkohol kerülése)
- Gyógytorna (izomerő, csontképzés, esés-megelőzés)
- Egyéb fizioterápia/rehabilitáció
- Speciális gyógyszeres kezelés
 - Csontbontást gátlók (biszfoszfonátok, denosumab)
 - Csontépítő szerek (pl.teriparatid)
 - Kalcium, D-vitamin pótlás
- Csigolya feltöltés (vertebroplasztika, kyphoplastika összetört csigolyák esetén)

Köszvény

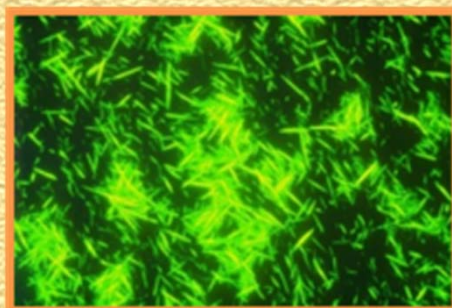
- **Helyszín:** ízületi belhártya, lágyrészek, csontszövet, egyéb szervek
- **Szereplők:**

Magas húgysav
koncentráció a
vérben, főleg
középkorú férfiakon

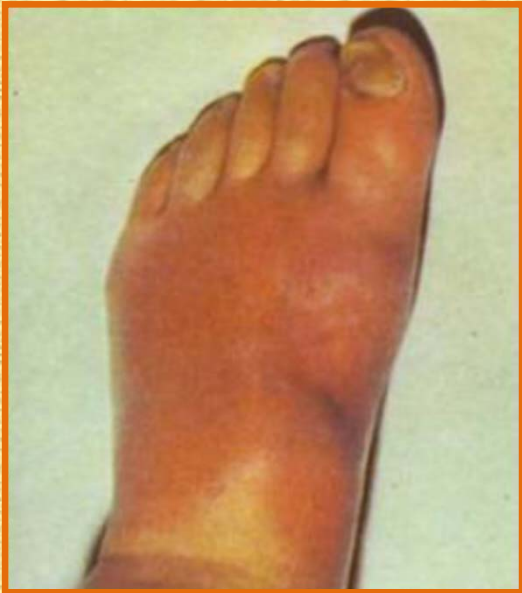
Ízületbe és más
helyekre
kicsapódott
húgysav kristályok

Következményes
ízületi gyulladás,
csomóképződés
(tophus)

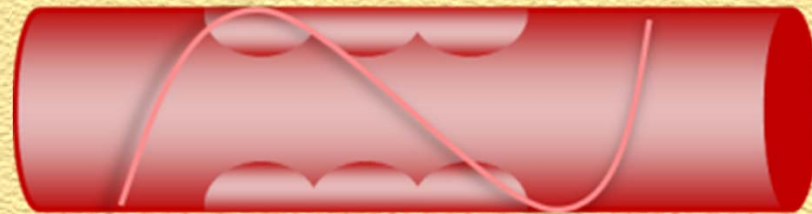
Köszvény

- **Végkifejlet:** akut ízületi gyulladás (köszvényes roham) és krónikus csomóképződés

Köszvény

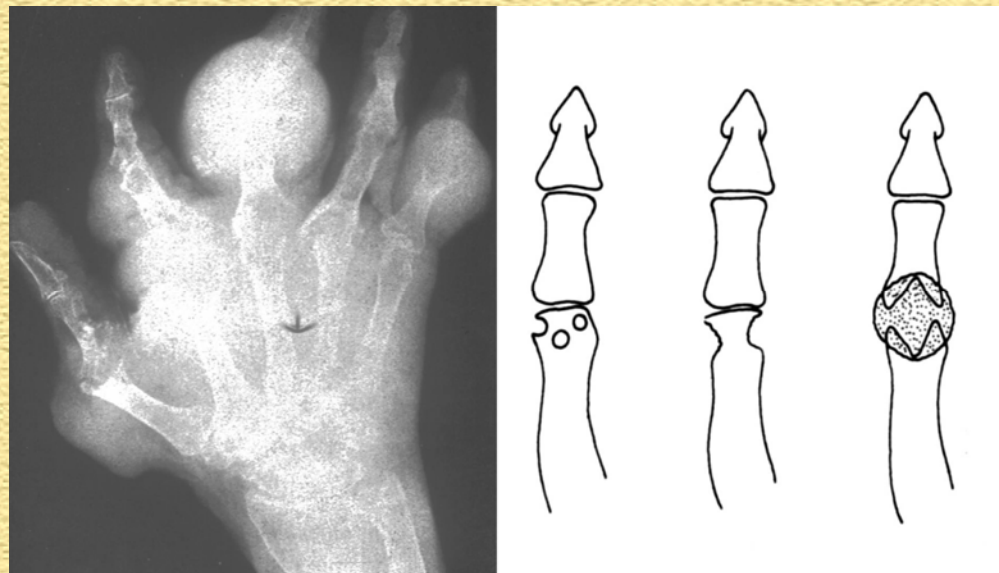
- **Végkifejlet:** belgyógyászati szövődmények
 - Vese kő képződés, krónikus vese gyulladás
 - Szív- érrendszeri betegségek (infarktus, stroke, hypertonia)
 - Magas vérzsírok, II. diabetes mellitus, elhízás, zsírmáj

érfali károsodás

Köszvény

- **Diagnózis:**
 - Klinikum
 - Labor (magas vérhúgysav szint és egyéb anyagcsere elváltozások)
 - Röntgen

Köszvény

- **Megelőzés/terápia**

- Életmód (testúly, testmozgás, étkezés, fruktóz, alkohol, vízajtók kerülése!)
- Akut roham kezelése (kolchicin, gyulladásgátlók)
- A húgysavszint tartós csökkentése (allopurinol)
- A korai terápia teljes tünetmentességet eredményezhet

Pablo Picasso (1881-1973): Ciencia y caridad